

## บทที่ 5

### สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อการศึกษาคุณภาพชีวิตการทำงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) จำนวน 313 คน และเลือกผู้บริหารสถานศึกษาแบบเจาะจง ( Purposive Sampling ) จำนวน 4 ท่าน จากผลการวิเคราะห์ตามขนาดสถานศึกษาที่ได้ค่าเฉลี่ยมากที่สุด เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล เป็นแบบสอบถาม แบ่งเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามที่ตามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ โรงเรียนที่สังกัด ตำแหน่งของผู้ตอบแบบสอบถามและประสบการณ์ทำงาน ตอนที่ 2 แบบสอบถามวัดคุณภาพชีวิตการทำงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 โดยกำหนดข้อคำถามเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตการทำงาน ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 ใน 6 ด้าน มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ แบบสอบถามมีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .206 ถึง .723 จำนวน 60 ข้อ โดยมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .949 ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตการทำงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26

สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าคะแนนเฉลี่ย ( $\bar{X}$ ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ทดสอบค่าที (T-test) จำแนกตาม ประสบการณ์การทำงาน ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว F-test (One Way ANOVA) จำแนกตามตำแหน่ง และขนาดสถานศึกษา ทำการวิเคราะห์ความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีของเชฟเฟ้ (Scheffe Method) ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

### สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏผลดังนี้

1. ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตการทำงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 จำนวน 6 ด้าน โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงคะแนนจากมากไปหาน้อย คือ ด้านจิตวิญญาณ ด้านการทำงาน ด้านชีวิต

ส่วนตัว ด้านสังคม ด้านสุขภาพ และด้านเศรษฐกิจ ตามลำดับ เมื่อพิจารณาแต่ละด้าน สรุปผล  
ได้ดังนี้

1.1 ด้านสุขภาพ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้อ  
อยู่ในระดับมาก โดยเรียงคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ โรงเรียนมีอาคารสถานที่ที่มีความ  
ปลอดภัยในการปฏิบัติงาน มีห้องทำงานที่มีความปลอดภัย โรงเรียนจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อ  
การทำงาน การเดินทางมาโรงเรียนสะดวกและมีความปลอดภัย โรงเรียนมีการส่งเสริมสุขภาพ  
ชีวิตครูเพื่อให้ทำงานได้เต็มศักยภาพ โรงเรียนมีสิ่งอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานของ  
ท่าน ท่านมีโอกาสไปตรวจสุขภาพร่างกายประจำปี มีความเข้าใจในภาวะของสุขภาพของท่าน  
ผู้บริหารและผู้ร่วมงานให้คำปรึกษาเมื่อเพื่อนครูประสบปัญหาส่วนตัว ตามลำดับ

1.2 ด้านจิตวิญญาณ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ใน  
ระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ มีความภาคภูมิใจในอาชีพครู รู้สึกว่า  
อาชีพครูมีเกียรติในสังคมมากกว่าอาชีพอื่น มีอารมณ์แจ่มใส สามารถดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกับ  
นักเรียนและเพื่อนครูได้อย่างมีความสุข มีความสำนึกของการเป็นผู้ประกอบวิชาชีพครูมากกว่า  
คาดหวังรางวัลตอบแทน รู้สึกว่าอาชีพครูเป็นอาชีพที่มีภาระหน้าที่มากกว่าอาชีพอื่น รู้สึก  
ห่วงใยในความเข้มแข็งขององค์กร ให้ความสำคัญต่อประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์  
ส่วนตัว มีความสงบภายในจิตใจ มีสมาธิ ขณะปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียน รู้สึกว่าอาชีพครูเป็น  
อาชีพที่ได้รับค่าตอบแทนเหมาะสมกับปริมาณงาน อยู่ในระดับปานกลาง คือ รู้สึกว่าปลอดภัย  
ในขณะปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนตามลำดับ

1.3 ด้านชีวิตส่วนตัว โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า  
ทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ครอบครัวยุติธรรม  
ในการปฏิบัติงาน คิดว่าในอนาคตฐานะทางครอบครัวจะดีขึ้น ความสัมพันธ์ครอบครัวอยู่ใน  
ระดับที่พอใจ ใช้เวลาอยู่กับครอบครัวอย่างเหมาะสมทำให้เกิดความรักความอบอุ่น รู้สึกมี  
ความสุขกับการใช้ชีวิตส่วนตัวและชีวิตการทำงาน แบ่งเวลาให้กับงานและเรื่องส่วนตัว ได้อย่าง  
เหมาะสม มีความสมดุลระหว่างชีวิตการทำงานและชีวิตครอบครัว ปัญหาจากการทำงานไม่  
ส่งผลต่อครอบครัว มีเวลาในการพาครอบครัวไปพักผ่อนเมื่อมีโอกาส ผู้บริหารให้ความ  
สนใจต่อชีวิตและครอบครัว ตามลำดับ

1.4 ด้านการทำงาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า  
ทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ทำงานด้วยความกระตือรือร้น  
เต็มใจและสนุกกับงาน ต้องการทำงานในปัจจุบันนี้ต่อไปเรื่อย ๆ โดยไม่รู้สึกเกิดความเบื่อ

หน้าย พอใจกับหน้าที่การงานที่ปฏิบัติในขณะนี้ ผลการปฏิบัติงานส่งผลต่อตำแหน่งหน้าที่การงาน มีสมาธิสามารถควบคุมอารมณ์ตนเองในการขจัดความขัดแย้งในขณะปฏิบัติงาน ได้รับการสนับสนุนให้มีความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่ ได้รับโอกาสในการแสดงออกถึงทักษะ ความรู้ในการปฏิบัติงาน มีขวัญกำลังใจที่ดีในการทำงาน โรงเรียนมีระบบวิธีการทำงานที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ ได้รับความเสมอภาค มีเหตุผลในการปฏิบัติงานตามลำดับ

1.5 ด้านสังคม โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ มีความสัมพันธ์อันดีกับเพื่อนร่วมงาน โรงเรียนเป็นที่ยอมรับจากชุมชนและสังคม สามารถปรับตัวเข้ากับวัฒนธรรม ค่านิยมขององค์กรได้ ได้รับคำปรึกษาในการปฏิบัติงานจนเกิดความมั่นใจ โรงเรียนส่งเสริมให้ครูเพิ่มพูนความรู้และทักษะในการปฏิบัติงาน ได้มีโอกาสทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนและสังคม ผลงานได้รับการยอมรับจากเพื่อนร่วมงานและชุมชน ผู้บริหารให้การยอมรับในการปฏิบัติงาน ได้รับความเป็นธรรมในการปฏิบัติงาน โรงเรียนมีกฎระเบียบและของบังคับที่เป็นธรรมแก่ครูตามลำดับ

1.6 ด้านเศรษฐกิจ โดยรวมมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ งานในวิชาชีพครูที่ปฏิบัติมีความก้าวหน้าและมีความมั่นคง สามารถใช้ชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้ หน่วยงานมีการจัดสวัสดิการที่ดี ทำให้เกิดความมั่นคงในฐานะทางเศรษฐกิจ สามารถบริหารจัดการเงินได้อย่างเหมาะสม ได้รับค่าตอบแทนที่เป็นธรรมเมื่อเปรียบเทียบกับอาชีพอื่น เงินเดือนครูที่ได้รับปัจจุบันเหมาะสมกับงานที่รับผิดชอบ ได้รับการขึ้นเงินเดือนเหมาะสมกับงานที่ปฏิบัติ ค่าตอบแทนที่ได้รับจากการปฏิบัติงานพิเศษมีความเหมาะสม รายได้จากการปฏิบัติงานเพียงพอสำหรับการใช้จ่ายในครอบครัว ได้รับเงินเดือนที่สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจปัจจุบันตามลำดับ

2. ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตการทำงานของคุณ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน โดยรวมและรายด้าน พบว่า ประสบการณ์การทำงานต่ำกว่า 10 ปี โดยรวมอยู่ในระดับมาก จำแนกเป็นรายด้าน เรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ ด้านจิตวิญญาณ ด้านการทำงาน ด้านสังคม ด้านชีวิตส่วนตัว ด้านสุขภาพ ด้านเศรษฐกิจ ตามลำดับความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตการทำงานของคุณ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 พบว่า ประสบการณ์การทำงานตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป

โดยรวมอยู่ในระดับมาก จำแนกเป็นรายด้าน เรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ ด้านจิตวิญญาณ ด้านการทำงาน ด้านชีวิตส่วนตัว ด้านสุขภาพ ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ ตามลำดับ

3. การวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นคุณภาพชีวิตการทำงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน คุณภาพชีวิตการทำงานของครูด้านชีวิตส่วนตัว และด้านเศรษฐกิจ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตการทำงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 จำแนกตามตำแหน่งการทำงาน โดยรวมและรายด้าน พบว่า ตำแหน่งครูผู้ช่วย โดยรวมอยู่ในระดับมาก จำแนกเป็นรายด้าน เรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ ด้านจิตวิญญาณ ด้านการสังคม ด้านชีวิตส่วนตัว ด้านการทำงาน ด้านสุขภาพ ด้านเศรษฐกิจ

ตำแหน่งครู คศ. 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก จำแนกเป็นรายด้าน เรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ ด้านการทำงาน ด้านจิตวิญญาณ ด้านชีวิตส่วนตัว ด้านสังคม ด้านสุขภาพ ด้านเศรษฐกิจ

ตำแหน่งครู คศ. 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก จำแนกเป็นรายด้าน เรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ ด้านการทำงาน ด้านจิตวิญญาณ ด้านสังคม ด้านส่วนตัว ด้านสุขภาพ ด้านเศรษฐกิจ

ตำแหน่งครู คศ. 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก จำแนกเป็นรายด้าน เรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ ด้านจิตวิญญาณ ด้านส่วนตัว ด้านสุขภาพและด้านการทำงาน ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ

5. การวิเคราะห์ความแปรปรวน ของความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตการทำงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 จำแนกตามตำแหน่งการทำงาน โดยรวมและรายด้าน ด้านการทำงาน ไม่แตกต่างกัน

ส่วนด้านสุขภาพ ด้านจิตวิญญาณ ด้านชีวิตส่วนตัว ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตการทำงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 เป็นรายชื่อ จำแนกตามขนาดสถานศึกษา ดังนี้

5.1 ด้านสุขภาพ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครูผู้ช่วยมีคุณภาพชีวิตการทำงานโดยค่าเฉลี่ยต่ำกว่า ครู คศ.3 ครู คศ.2 และครู คศ.1

5.2 ด้านจิตวิญญาณ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครูผู้ช่วยมีคุณภาพชีวิตการทำงานโดยค่าเฉลี่ยดีกว่า ครู คศ.3 ครู คศ.2 และครู คศ.1

5.3 ด้านชีวิตส่วนตัว แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครูผู้ช่วยมีคุณภาพชีวิตการทำงานโดยค่าเฉลี่ยดีกว่า ครู คศ.3 ครู คศ.2 และครู คศ.1

5.4 ด้านสังคม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครูผู้ช่วยมีคุณภาพชีวิตการทำงานโดยค่าเฉลี่ยดีกว่า ครู คศ.3 ครู คศ.2 และครู คศ.1

5.5 ด้านเศรษฐกิจ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครูผู้ช่วยมีคุณภาพชีวิตการทำงานโดยค่าเฉลี่ยดีกว่า ครู คศ.3 ครู คศ.2 และครู คศ.1

6. ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตการทำงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยรวมและรายด้าน พบว่าสถานศึกษาขนาดเล็ก โดยรวมอยู่ในระดับมาก จำแนกเป็นรายด้าน เรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ ด้านการทำงาน ด้านจิตวิญญาณ ด้านชีวิตส่วนตัว และด้านสังคม ด้านสุขภาพ และด้านเศรษฐกิจ ตามลำดับ

สถานศึกษาขนาดกลาง โดยรวมอยู่ในระดับมาก จำแนกเป็นรายด้าน เรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ ด้านจิตวิญญาณ ด้านการทำงาน ด้านสังคม ด้านสุขภาพ ด้านเศรษฐกิจ ตามลำดับ สถานศึกษาขนาดใหญ่ โดยรวมอยู่ในระดับมาก จำแนกเป็นรายด้าน เรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ ด้านการทำงาน ด้านสังคม ด้านจิตวิญญาณ ด้านชีวิตส่วนตัว ด้านเศรษฐกิจ และด้านสุขภาพ ตามลำดับ

สถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ โดยรวมอยู่ในระดับมาก จำแนกเป็นรายด้าน เรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ ด้านจิตวิญญาณ ด้านสุขภาพ ด้านชีวิตส่วนตัว ด้านการทำงาน ด้านสังคม และด้านเศรษฐกิจ ตามลำดับ

7. การวิเคราะห์ความแปรปรวน ของความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตการทำงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยรวมและรายด้าน ด้านสุขภาพและด้านเศรษฐกิจ ไม่แตกต่างกัน

ส่วนด้านจิตวิญญาณ ด้านชีวิตส่วนตัว ด้านการทำงาน ด้านสังคม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตการทำงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 เป็นรายคู่ จำแนกตามขนาดสถานศึกษา ดังนี้

7.1 ด้านจิตวิญญาณ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครู  
โรงเรียนขนาดเล็กมีคุณภาพชีวิตการทำงานโดยค่าเฉลี่ยดีกว่า ครูโรงเรียนขนาดกลาง ครู  
โรงเรียนขนาดใหญ่และใหญ่พิเศษ

7.2 ด้านชีวิตส่วนตัว แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครู  
โรงเรียนขนาดเล็กมีคุณภาพชีวิตการทำงานโดยค่าเฉลี่ยดีกว่า ครูโรงเรียนใหญ่พิเศษ ครู  
โรงเรียนขนาดกลาง และครูโรงเรียนขนาดใหญ่

7.3 ด้านการทำงาน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครู  
โรงเรียนขนาดเล็กมีคุณภาพชีวิตการทำงานโดยค่าเฉลี่ยดีกว่า ครูโรงเรียนขนาดใหญ่ ครู  
โรงเรียนขนาดกลาง และครูโรงเรียนขนาดใหญ่

7.4 ด้านสังคม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครู  
โรงเรียนขนาดเล็กมีคุณภาพชีวิตการทำงานโดยค่าเฉลี่ยดีกว่า ครูโรงเรียนขนาดกลาง ครู  
โรงเรียนใหญ่พิเศษ และครูโรงเรียนขนาดใหญ่

## อภิปรายผล

จากการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยพบประเด็นที่สำคัญที่จะอภิปรายผล ดังนี้

1. จากผลการวิจัย คุณภาพชีวิตการทำงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่  
การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 จำนวน 6 ด้าน โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณา  
เป็นรายด้าน โดยเรียงคะแนนจากมากไปหาน้อย คือ ด้านจิตวิญญาณ ด้านการทำงาน ด้านชีวิต  
ส่วนตัว ด้านสังคม ด้านสุขภาพ และด้านเศรษฐกิจ ทั้งนี้ คุณภาพชีวิตในการทำงานของคนซึ่ง  
เป็นทรัพยากรที่สำคัญ เป็นต้นทุนทางสังคมที่มีคุณค่า เมื่อคนต้องทำงานในที่ทำงานครั้งหนึ่ง  
ของเวลาในแต่ละวันของคนเราจะอยู่ที่ที่ทำงาน ดังนั้นที่ทำงานจะต้องมีสภาวะที่เหมาะสมทำ  
ให้เกิดความสุขทั้งร่างกายและจิตใจ มีความรู้สึกมั่นคง ได้รับสวัสดิการที่เหมาะสมซึ่งการ  
พัฒนาคุณภาพชีวิตของพนักงานจะต้องคำนึงทั้งด้าน สุขภาวะทางร่างกาย สุขภาวะทางอารมณ์  
สุขภาวะสุขภาวะทางจิตวิญญาณ สุขภาวะทางสังคม (กองสวัสดิการแรงงาน. 2547 : 18-19) ซึ่ง  
สอดคล้องกับงานวิจัยของ รุ่งนภา สันติศรีนิรันดร์ (2551 : 74-81) ได้ศึกษา คุณภาพชีวิตการ  
ทำงานของครูโรงเรียนในเครือพระแม่มาลี ด้านจิตวิญญาณ ด้านสุขภาพ หน้าที่ ด้านสังคม  
เศรษฐกิจ อยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

1.1 คุณภาพชีวิตการทำงานของคุณ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา  
มัธยมศึกษา เขต 26 ด้านสุขภาพ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะ คุณต้องการการดูแล  
สุขภาพตนเอง การพักผ่อน การเดินทางในการมาทำงาน ความปลอดภัยในการปฏิบัติงาน  
สภาพการทำงานที่ปลอดภัยรวมถึงการได้รับคำปรึกษาจากผู้บริหารและผู้ร่วมงานเมื่อประสบ  
ปัญหา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประสูติ รูปหอม (2549 : 53-67) ได้ศึกษาคุณภาพชีวิต  
การทำงานของข้าราชการครูเขต คุณภาพบางคล้า 2 จังหวัดฉะเชิงเทรา อยู่ในระดับมาก ด้าน  
สิ่งแวดล้อมที่ถูกสุขลักษณะและความปลอดภัย และรุ่งนภา สันติศิรินิรันดร์ (2551 : 74-81) ได้  
ศึกษา คุณภาพชีวิตการทำงานของคุณ โรงเรียนในเครือพระแม่มาลี อยู่ในระดับมาก ในด้าน  
สุขภาพและหน้าที่

1.2 คุณภาพชีวิตการทำงานของคุณ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา  
มัธยมศึกษา เขต 26 ด้านจิตวิญญาณ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะ คุณมีความภาคภูมิใจ  
ในอาชีพ รู้สึกว่าอาชีพครูมีเกียรติในสังคมมากกว่าอาชีพอื่น มีความสงบภายในจิตใจ มีสมาธิ  
ขณะปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียน มีความพึงพอใจและสมดุลในชีวิต ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ  
สุนทรินทร์ อัมพลพร และคณะ (2552 : 105-115) ได้ศึกษาคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการ  
ครู จังหวัดพระนครศรีอยุธยา อยู่ในระดับสูง ในด้านความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงาน  
และรุ่งนภา สันติศิรินิรันดร์ (2551 : 74-81) ได้ศึกษา คุณภาพชีวิตการทำงานของคุณ โรงเรียน  
ในเครือพระแม่มาลี อยู่ในระดับมาก ในด้านจิตวิญญาณ และพิพัฒน์ จันทร์ (2542 : 79) ได้  
ศึกษาคุณภาพชีวิตการทำงานของคุณ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด  
สระแก้ว อยู่ในระดับมาก ด้านความสมดุลระหว่างคุณภาพชีวิตกับการทำงาน ซึ่งทำให้ครูเกิด  
ความพึงพอใจในชีวิตการทำงาน แต่ในรายข้อความรู้สึกว่าคุณปลอดภัยในขณะปฏิบัติหน้าที่ใน  
โรงเรียน อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เพราะ ครูอาจมีความรู้สึกว่าคุณไม่ได้รับความเป็นธรรม  
หรือไม่ได้รับการปกป้องจากหน่วยงานเท่าที่ควร ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎี E.R.G. ของ อัลเดอร์  
เฟอร์ ที่ไม่ได้ยึดลำดับความต้องการตายตัวและความต้องการมีมากกว่า 1 อย่างได้ แม้มีความ  
พอใจในด้านจิตวิญญาณแต่ก็ยังต้องการความปลอดภัยในการทำงานด้วย

1.3 คุณภาพชีวิตการทำงานของคุณ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา  
มัธยมศึกษา เขต 26 ด้านชีวิตส่วนตัว โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะ คุณมีความต้องการ  
ภาวะความสุขในครอบครัว ความสัมพันธ์กับคู่สมรส บุตร ให้มีความสมดุลระหว่างชีวิตการ  
ทำงานและชีวิตครอบครัว รวมถึงผู้บริหารให้ความสนใจต่อชีวิตและครอบครัวของคุณ ซึ่ง

สอดคล้องกับงานวิจัยของสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน ได้วางยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพชีวิตข้าราชการพลเรือนสามัญ พ.ศ. 2554 – 2556 ในยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาคุณภาพชีวิตข้าราชการด้านส่วนตัว ต้องการสร้างเสริมสุขภาพ จัดเวลาการทำงานให้เหมาะสม เพื่อให้ข้าราชการมีความแข็งแรงทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ มีความสุข มีความสมดุลระหว่างชีวิตการทำงานกับชีวิตส่วนตัว สอดคล้องกับงานวิจัยของ เฟอรรานส์และพาวเวอร์ (Ferrans and Powers. 1992 : 25) ได้ศึกษาคุณภาพชีวิตจากความพึงพอใจหรือไม่พึงพอใจในองค์ประกอบของชีวิตได้ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านสุขภาพหน้าที่ (Health Functioning) ด้านสังคมเศรษฐกิจ (Socioeconomic) ด้านจิตวิญญาณ (Psychological Spiritual) ด้านครอบครัว (Family) ว่าคุณภาพชีวิตของมนุษย์ คือ ความสุขในครอบครัว ความสัมพันธ์กับคู่สมรส บุตร ภาวะสุขภาพ ครอบครัว ซึ่งงานของบุคคลหนึ่งควรจะได้ มีความสมดุลกับบทบาทของชีวิตของบุคคลนั้น บทบาทนี้เกี่ยวข้องกับ การแบ่งเวลาความต้องการทางด้านอาชีพ การเดินทาง ซึ่งควรให้มีสัดส่วนที่เหมาะสมระหว่างการใช้เวลาว่างของบุคคลและเวลาของครอบครัวตลอดทั้งความก้าวหน้าและการได้รับความดีความชอบ ฉะนั้น การที่บุคลากรครูจะสามารถปฏิบัติงานในโรงเรียนได้อย่างดีจำเป็นต้องมีอารมณ์ความรู้สึกที่ดีอยู่เสมอ

1.4 คุณภาพชีวิตการทำงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัชฌมศึกษา เขต 26 ด้านการทำงาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะ วิธีการทำงาน เพื่อให้ข้าราชการครูทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ มีขวัญกำลังใจและแรงจูงใจในการทำงานอย่างสร้างสรรค์ การทำงานด้วยความกระตือรือร้น สนุกกับงาน อยากทำงานในปัจจุบันนี้ต่อไปโดยไม่รู้สึกเกิดความเบื่อหน่าย การได้รับความเสมอภาคเท่าเทียมกันในการทำงาน ใช้เหตุและผลในขณะปฏิบัติงาน สามารถควบคุมอารมณ์ตนเองในการขจัดความขัดแย้งในขณะปฏิบัติงาน ซึ่งเป็นไปตามทฤษฎีองค์ประกอบคู่ของเฮอริ่งเบิร์ก ตามปัจจัยจูงใจในด้านของลักษณะงานที่ปฏิบัติ และปัจจัยค่าจูงในด้านโอกาสที่จะได้รับความก้าวหน้าในอนาคต โดยสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประสูตร ฐูปหอม (2549 : 53-67) ได้ศึกษาคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการครู เขตคุณภาพบางคล้า 2 จังหวัดระยอง อยู่ในระดับมาก ด้านระเบียบข้อบังคับการปฏิบัติงาน ด้านความก้าวหน้าและความมั่นคงในงาน และสุนทรียภาพ อำนวยพร และคณะ (2552 : 105-115) ได้ศึกษาคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการครู จังหวัดพระนครศรีอยุธยา อยู่ในระดับสูง ด้านความก้าวหน้าและมั่นคงในงาน

1.5 คุณภาพชีวิตการทำงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัชฌมศึกษา เขต 26 ด้านสังคม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะ สภาพแวดล้อมความ



เป็นอยู่ในการทำงาน เพื่อนร่วมงาน รวมถึงวัฒนธรรม ค่านิยมขององค์กรในการทำงาน และ การมีปฏิสัมพันธ์กับชุมชนรอบข้าง ได้รับการยอมรับจากเพื่อนร่วมงานและชุมชน และ โรงเรียนส่งเสริมให้ครูเพิ่มพูนความรู้และทักษะในการทำงาน การได้รับคำปรึกษาอย่าง ต่อเนื่องจนเกิดความมั่นใจในการปฏิบัติงาน และผู้บริหารให้การยอมรับในการปฏิบัติงาน ซึ่ง เป็นไปตามทฤษฎีของมาสโลว์ ด้านความต้องการระดับสามที่ระบุว่า ความต้องการทางสังคม คือ การที่จะเกี่ยวพันการมีเพื่อนและการถูกยอมรับโดยบุคคลอื่น เพื่อการตอบสนองความ ต้องการทางสังคม ซึ่งเป็นการสร้างเครือข่ายในการทำงาน โดย สำนักงานคณะกรรมการ ข้าราชการพลเรือน ได้ยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพชีวิตข้าราชการพลเรือนสามัญ พ.ศ. 2554 - 2556 ว่าด้วยยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตข้าราชการด้านสังคม คือ การพัฒนา วัฒนธรรมองค์กร การมีจิตสาธารณะเพื่อให้ข้าราชการทุกระดับมีความสัมพันธ์และความเข้าใจ อันดีต่อกัน ทฤษฎี E.R.G. ของ อัลเดอร์เฟอร์ (Alderfer E.R.G. Theory) ในประการที่สองกล่าว ว่า “ความต้องการมีสัมพันธภาพ (Relatedness Needs) เป็นความต้องการของบุคคลที่จะมีมิตร ไมตรี มีความ สัมพันธ์กับบุคคลที่อยู่แวดล้อมในการทำงาน” รวมถึงทฤษฎีแรงจูงใจของแมค เคลล์แลนด์ ที่กล่าวว่า “ความต้องการความผูกพัน (The Need of Affiliation) บุคคลมีความ ต้องการมีความผูกพันเป็นอย่างมาก ตามปกติความผูกพันเกิดจากรักทำให้บุคคลมี ความสุข และมีความตั้งใจหลีกเลี่ยงการไม่ยอมรับของกลุ่มสังคมที่ทำให้เกิดความเจ็บปวด แต่ ละบุคคลชอบที่จะรักษาสัมพันธภาพที่ดีทางสังคม เพื่อทำให้เกิดความรู้สึกยินดี มีความคุ้นเคย กันเข้าใจกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประสูตร ฐูปหอม (2549 : 53-67) ได้ศึกษาคุณภาพ ชีวิตการทำงานของข้าราชการครู เขตคุณภาพบางคล้า 2 จังหวัดฉะเชิงเทรา อยู่ในระดับมาก ด้านการปฏิบัติงานในสังคม และสุนทรียภาพ อำเภอพร และคณะ (2552 : 105-115) ได้ศึกษา คุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการครู จังหวัดพระนครศรีอยุธยา อยู่ในระดับสูง ด้านการ ปฏิบัติงานในสังคมและความก้าวหน้าในงานบูรณาการทางสังคม

1.6 คุณภาพชีวิตการทำงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัชฌมศึกษา เขต 26 ด้านเศรษฐกิจ ทั้งนี้เพราะ ครูต้องการรายได้ ค่าตอบแทนเพียงพอที่จะ ดำรงชีวิต และสามารถบริหารจัดการเงินได้อย่างเหมาะสม ตามทฤษฎีองค์ประกอบคู่ของเฮร์ซ เบิร์ก (Herzberg and Synderman. 1959 : 3-139) ในด้านปัจจัยค้ำจุนเพื่อให้เกิดแรงจูงใจใน การทำงานของบุคคลมีอยู่ตลอดเวลาในด้านของเงินเดือน ค่าตอบแทน การเลื่อนขั้นเงินเดือน โดยสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน ในยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพชีวิต ข้าราชการพลเรือนด้านเศรษฐกิจ คือ การเสริมสร้างความรู้เกี่ยวกับบอมและบริหารจัดการทาง

การเงินและจัดสวัสดิการของส่วนราชการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เฟอร์รานส์ และ พาวเวอร์ (Ferrans and Powers. 1992 : 25) พิจารณาองค์ประกอบคุณภาพชีวิตจากความพึงพอใจหรือไม่พึงพอใจในองค์ประกอบของชีวิตได้ 4 ด้าน ในองค์ประกอบด้านสังคมเศรษฐกิจ สภาพความเป็นอยู่ รายได้ การทำงาน เพื่อนร่วมงาน ที่อยู่อาศัย ซึ่งสภาพความเป็นอยู่ด้านเศรษฐกิจต่อหน้าสังคมระดับ โรงเรียนและระดับสังคมภายนอก สภาพรายได้ของครูที่มีฐานะอย่างเหมาะสมในสังคมและปัจจัยที่อยู่อาศัย และ รุ่งนภา สันติศิรินิรันดร์ (2551 : 74-81) ได้ศึกษาคุณภาพชีวิตการทำงานของครู โรงเรียนในเครือพระแม่มาลี อยู่ระดับมากในด้านสังคม เศรษฐกิจ และพิพัฒนา จันทรา (2542 : 79) ได้ศึกษาคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสระแก้ว อยู่ระดับมากด้านค่าตอบแทนที่เหมาะสม และเป็นธรรม

2. คุณภาพชีวิตการทำงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก และรายด้าน พบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มี 2 ด้าน คือ ด้านชีวิตส่วนตัว และด้านเศรษฐกิจ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจมีอิทธิพลต่อการดำรงชีวิต ได้ส่งผลกระทบต่อออกมาในรูปแบบของครอบครัว ที่มีลักษณะเฉพาะแตกต่างกันออกไปในแต่ละครอบครัว บางครอบครัวที่รู้จักให้อภัย มีความรัก มีมิตรภาพต่อกัน จะอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข แต่บางครอบครัวขาดความเชื่อใจซึ่งกันและกัน ก็จะมีการทะเลาะเบาะแว้งกันอยู่เป็นนิจ ซึ่งความรู้สึกเหล่านี้ แปรผันไปตามบุคคล ปัจจัยทางเศรษฐกิจนับว่าเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่ง ที่ส่งผลกระทบต่อกระจายไปในทุก ๆ องค์ประกอบของครอบครัว คลุกเคล้าปัจจัยทางเศรษฐกิจ ให้ผสมผสานกับครอบครัวเข้าด้วยกันจนยากที่จะแยกออกจากกันได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุนทรินทร์ อัมพลพร และคณะ (2552 : 105-115) ได้ศึกษาคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการครู จังหวัดพระนครศรีอยุธยา อยู่ในระดับสูง ด้านค่าตอบแทนที่เหมาะสมและความเป็นธรรมและด้านความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงาน

3. คุณภาพชีวิตการทำงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 จำแนกตามตำแหน่งการทำงาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก และรายด้าน พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มี 5 ด้าน คือ ด้านสุขภาพ ด้านจิตวิญญาณ ด้านชีวิตส่วนตัว ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ

3.1 ด้านสุขภาพ โดยครูผู้ช่วยมีคุณภาพชีวิตด้านสุขภาพดีกว่า ครู คศ.3 , คศ.2 และ คศ.1 ส่วน ครู คศ.3 และครูผู้ช่วย มีคุณภาพชีวิตด้านสุขภาพไม่แตกต่างกัน และพบว่า ครู

คศ.1 และ ครู คศ.2 มีคุณภาพชีวิตที่แตกต่างจาก ครู คศ.3 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครู คศ.1 และ ครู คศ.2 มีสุขภาพร่างกายที่แข็งแรงกว่า ครู คศ.3 เนื่องจาก ครู คศ.2 ส่วนใหญ่ยังมีอายุไม่มากการ ลีกร่อนของร่างกายยังมีสูงนัก ซึ่งส่งผลให้สุขภาพทางด้านร่างกายยังคงแข็งแรง ทำให้การ ดูแลสุขภาพตนเองในการเดินทางในการมาทำงาน และการรับรู้ถึงความสามารถทางร่างกายใน การทำงาน ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน ได้ยุทธศาสตร์การ พัฒนาคุณภาพชีวิตข้าราชการพลเรือนสามัญ พ.ศ. 2554 – 2556 ในยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนา คุณภาพชีวิตคือ การส่งเสริมสุขภาพ จัดเวลาการทำงานให้เหมาะสม เพื่อให้ข้าราชการมี ความแข็งแรงทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ มีความสุข มีความสมดุลระหว่างชีวิตการทำงานกับ ชีวิตส่วนตัว

3.2 ด้านจิตวิญญาณ โดยครูผู้ช่วยมีคุณภาพชีวิตด้านจิตวิญญาณดีกว่า ครู คศ.3, คศ.2 และ คศ.1 ส่วน ครู คศ.2 และครู คศ.3 มีคุณภาพชีวิตด้านจิตวิญญาณแตกต่างกัน คู่อื่นไม่ แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ครูผู้ช่วยส่วนใหญ่เป็นครูที่ผ่านระบบการศึกษาที่เรียกว่าครู พันธุ์ใหม่เพื่อคัดเลือกบุคคลรักจะเป็นครู และปลูกฝังความเป็นครู มีจรรยาบรรณการออกไป เป็นครูและการฝึกประสบการณ์วิชาชีพเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานของคุรุสภา มีความทันสมัย สอดคล้องกับสังคมปัจจุบัน เน้นคุณธรรม จริยธรรมในวิชาชีพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชิดารัตน์ ดันนิตร์ (2553 : 56) ได้ศึกษาการเปรียบเทียบหลักสูตรครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ 4 ปี และ 5 ปี : การศึกษาวิจัยแบบพหุวิธี พบว่า การเสริมสร้างลักษณะความเป็นครู การบริหาร หลักสูตร 5 ปี มีความมุ่งมั่นให้นิสิตครูมีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพครูและจิตวิญญาณครูที่เข้มข้น

3.3 ด้านชีวิตส่วนตัว โดยครูผู้ช่วยมีคุณภาพชีวิตด้านชีวิตส่วนตัวดีกว่า ครู คศ.3, คศ.2 และ คศ.1 ส่วน ครู คศ.2 และครู คศ.3 มีคุณภาพชีวิตด้านชีวิตส่วนตัวแตกต่างกัน คู่อื่นไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ครู คศ.2 อยู่ในช่วงหุ้มเวลาเพื่องานและสร้างครอบครัว ซึ่งอาจส่งผลให้เกิดความรักความผูกพันกับครอบครัวที่ลดลง ส่วนครู คศ.3 อยู่ช่วงประสบการณ์ ทำงานที่มากและปรับตัวเข้ากับระบบการทำงานที่ดีกว่า รายได้และค่าตอบแทนที่เพียงพอ ทำให้มีเวลาในการดูแลครอบครัวที่มากขึ้น ซึ่งอาจส่งผลต่อความสมดุลระหว่างการทำงานและการดูแลครอบครัวที่ดีกว่า

3.4 ด้านสังคม โดยครูผู้ช่วยมีคุณภาพชีวิตด้านสังคมดีกว่า ครู คศ. 3, คศ. 2 และ คศ.1 ทุกคู่อื่นไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ครูผู้ช่วยได้รับ โอกาสเพิ่มพูนความรู้และ ทักษะในการปฏิบัติงาน ได้รับคำปรึกษาในการปฏิบัติงาน สามารถปรับตัวเข้ากับวัฒนธรรม ค่านิยมสมัยใหม่ที่เร็วกว่าจน ได้รับการยอมรับในความสามารถในการเข้าข้อมูลและตอบสนอง

ต่อนโยบาย จนทำให้เกิดความมั่นใจในการทำงาน ซึ่งสอดคล้องกับเบญจวรรณ ชาญอุคร. (2548 : 87 - 93) ได้ศึกษาคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการครูโรงเรียนวัดศรีสุदारาม สังกัดสำนักงานเขต บางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ข้าราชการครู โรงเรียนวัดศรีสุदारาม ที่มีสถานภาพการทำงานแตกต่างกันพบว่ามีความสัมพันธ์ไม่แตกต่างกัน

3.5 ด้านเศรษฐกิจ โดยครูผู้ช่วยมีคุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจดีกว่า ครู คศ.3, คศ.2 และ คศ.1 ส่วน ครู คศ.3 ครูผู้ช่วยและครู คศ.1 มีความสัมพันธ์ด้านเศรษฐกิจแตกต่างกัน คู่อื่น ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ครู คศ.1 พอใจกับได้รับค่าตอบแทนเมื่อเปรียบเทียบกับอาชีพอื่น รายได้จากการปฏิบัติงานเพียงพอสำหรับการใช้จ่าย สามารถใช้ชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสามารถบริหารจัดการเงินได้โดยไม่มีผลกระทบมาก การได้รับการขึ้นเงินเดือนเหมาะสมกับงานที่ปฏิบัติและมั่นใจในฐานะทางเศรษฐกิจ ซึ่งสอดคล้องกับ จรรยา นิพิฐพงษ์ (2550 : 58) ได้ศึกษาคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการครูในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองพนัสนิคม พบว่า ความคิดเห็นของข้าราชการครูในโรงเรียนสังกัดเทศบาลพนัสนิคม ด้านค่าตอบแทนที่เหมาะสมและเป็นธรรมอยู่ในระดับมาก เมื่อเปรียบเทียบกับข้าราชการประเภทอื่น เงินเดือนที่ได้รับเพียงพอกับค่าใช้จ่ายที่ยังมีไม่มากเมื่อเทียบกับข้าราชการในตำแหน่งอื่น ๆ

4. คุณภาพชีวิตการทำงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก และรายด้าน พบว่า แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มี 4 ด้าน คือ ด้านจิตวิญญาณ ด้านชีวิตส่วนตัว ด้านการทำงาน ด้านสังคม

4.1 ด้านจิตวิญญาณ โดยสถานศึกษาขนาดเล็กมีคุณภาพชีวิตด้านจิตวิญญาณดีกว่า สถานศึกษาขนาดกลาง สถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สถานศึกษาขนาดใหญ่ ส่วนสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สถานศึกษาขนาดกลาง สถานศึกษาขนาดเล็กและสถานศึกษาขนาดใหญ่ มีคุณภาพชีวิตด้านจิตวิญญาณแตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะวัฒนธรรมองค์กร สภาพแวดล้อม การดำรงชีวิตที่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับสุนทรินทร์ อ่ำพลพรและคณะ (2552 : 105-115) ได้ศึกษาคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการครู จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตามขนาดของโรงเรียน ทั้งโดยรวมและรายด้านทุกด้าน แตกต่างกัน

4.2 ด้านชีวิตส่วนตัว โดยสถานศึกษาขนาดเล็กมีคุณภาพชีวิตด้านชีวิตดีกว่า สถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สถานศึกษาขนาดกลาง สถานศึกษาขนาดใหญ่ ส่วนสถานศึกษาขนาดใหญ่และสถานศึกษาขนาดเล็ก มีคุณภาพชีวิตด้านชีวิตส่วนตัวแตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการอยู่ในสังคมขนาดเล็ก การเอื้ออาทรต่อกันและสภาพแวดล้อมที่เป็นธรรมชาติ อาจ

ส่งผลต่อความสัมพันธ์ของครอบครัว ความรู้สึกนึกคิดที่ดีกว่าสังคมใหญ่ ซึ่งสอดคล้องกับ  
 สุขุม คำแหง (2542 : 71) ได้ศึกษาความพึงพอใจต่อการปฏิบัติงานของข้าราชการครู โรงเรียน  
 มัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาระยะของ พบว่า คุณภาพชีวิตของข้าราชการครู ด้านความ  
 สมดุลระหว่างการดำเนินชีวิตส่วนตัวกับชีวิตการทำงานของสถานศึกษาขนาดเล็กดีกว่า  
 สถานศึกษาขนาดอื่น

4.3 ด้านการทำงาน โดยสถานศึกษาขนาดเล็กมีคุณภาพชีวิตด้านชีวิตดีกว่า  
 สถานศึกษาขนาดใหญ่ สถานศึกษาขนาดกลาง สถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ ส่วนสถานศึกษา  
 ขนาดใหญ่และสถานศึกษาขนาดเล็ก สถานศึกษาขนาดกลางและสถานศึกษาขนาดใหญ่  
 สถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษและสถานศึกษาขนาดเล็ก มีคุณภาพชีวิตด้านการทำงานแตกต่าง  
 กัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการรับผิดชอบเด็กมีจำนวนน้อย การเรียนการสอนไม่ยุ่งยากหนัก  
 หนักร้อย การประสานสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหารและครูเป็นไปอย่างใกล้ชิด ซึ่งสอดคล้องกับ  
 สุขุม คำแหง (2542 : 71) ได้ศึกษาความพึงพอใจต่อการปฏิบัติงานของข้าราชการครู โรงเรียน  
 มัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาระยะของ พบว่า คุณภาพชีวิตของข้าราชการครู ด้านการทำงาน  
 ของสถานศึกษาขนาดเล็กดีกว่าสถานศึกษาขนาดอื่น

4.4 ด้านสังคม โดยสถานศึกษาขนาดเล็กมีคุณภาพชีวิตด้านชีวิตดีกว่า  
 สถานศึกษาขนาดกลาง สถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สถานศึกษาขนาดใหญ่ ส่วนสถานศึกษา  
 ขนาดใหญ่และสถานศึกษาขนาดเล็ก มีคุณภาพชีวิตด้านสังคมแตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ  
 การสนองกับการปฏิบัติที่ได้รับการยอมรับจากเพื่อนร่วมงานที่เห็นได้เด่นชัด ซึ่งสอดคล้องกับ  
 สุขุม คำแหง (2542 : 71) ได้ศึกษาความพึงพอใจต่อการปฏิบัติงานของข้าราชการครู โรงเรียน  
 มัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาระยะของ พบว่า คุณภาพชีวิตของข้าราชการครู ด้านการมีส่วน  
 ร่วมและเป็นที่ยอมรับของสังคมของสถานศึกษาขนาดเล็กดีกว่าสถานศึกษาขนาดอื่น

### ข้อเสนอแนะ

การวิจัยคุณภาพชีวิตการทำงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา  
 เขต 26 ครั้งนี้ผู้วิจัยได้มีข้อเสนอแนะดังนี้

#### 1. ข้อเสนอแนะการนำไปใช้

จากผลการวิจัยคุณภาพชีวิตการทำงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา  
 มัธยมศึกษา เขต 26 พบว่า

ด้านสุขภาพ ที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือข้อผู้บริหารและผู้ร่วมงานให้คำปรึกษาเมื่อเพื่อนครูประสบปัญหาส่วนตัว ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาและเพื่อนร่วมงานควรให้ความสนใจต่อภาวะสุขภาพของเพื่อนร่วมงานให้มากขึ้น

ด้านจิตวิญญาณ ที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือข้อรู้สึกปลอดภัยในขณะที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียน ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อนร่วมงาน ตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรให้การปกป้องครู เมื่อประสบปัญหาขณะปฏิบัติหน้าที่ให้มากขึ้น

ด้านชีวิตส่วนตัว ที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือข้อผู้บริหารให้ความสนใจต่อชีวิตและครอบครัว ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญต่อชีวิตและภาวะครอบครัวของครูให้มากขึ้นและให้คำปรึกษาหรือแนะนำต่อการปฏิบัติตนตามความเหมาะสม

ด้านการทำงาน ที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือข้อได้รับความเสมอภาค มีเหตุผลในการปฏิบัติงาน ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรกระจายการทำงานให้เหมาะสมแก่ครูหรือบุคคลกรไม่ให้มากหรือน้อยจนเกินไปในแต่ละส่วนงาน

ด้านสังคม ที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือข้อ ได้รับความเป็นธรรมในการปฏิบัติงานและโรงเรียนมีกฎระเบียบ ข้อบังคับที่เป็นธรรมแก่ครู ดังนั้น ผู้บริหารควรใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานให้มากขึ้นเพื่อเกิดบรรยากาศการทำงานที่ดี

ด้านเศรษฐกิจ ที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือข้อ ได้รับเงินเดือนที่สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจปัจจุบัน ดังนั้น ผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ควรจัดหาสวัสดิการ ค่าตอบแทนเพื่อชดเชยรายได้ให้เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจในปัจจุบัน

## 2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌิมศึกษา เขต 26 เพื่อทราบความต้องการและนำไปในการพัฒนาส่งเสริมการทำงานให้มีประสิทธิภาพ

2.2 ควรศึกษาปัจจัยด้านเศรษฐกิจและความต้องการสวัสดิการในด้านต่าง ๆ เพื่อให้ทราบถึงความต้องการและเข้าถึงสวัสดิการในด้านต่าง ๆ